

Šolska praksa

Informatizacija procesov v sodobni šoli in e-nadzor

Melita Langus Peterlin

Računalnik, (ne)pogrešljiv pripomoček v življenju – (pre)slab nadomestek življenja

Uvod

Šola sledi sodobni družbi, v kateri se procesi vse bolj informatizirajo. S tem je delo učitelja precej poenostavljeno. Prihranjenih nam je precej ur dela, saj si lahko poenostavimo priprave na pouk, oblikovanje učnih listov in posredovanje informacij. Komunikacija med učitelji je zaradi elektronske pošte precej olajšana, saj si lahko gradiva posredujemo na daljavo, lahko si snamemo s spleta že pripravljena gradiva, jih priredimo za svoje potrebe in seveda tudi sami prispevamo svoja gradiva. Na ta način se ustvarja ogromna zakladnica idej, do katerih lahko dostopamo kjerkoli in kadarkoli.

Informatizacija vzgojno-izobraževalnega procesa

V učilnico lahko s pomočjo svetovnega spleta pripeljemo skoraj vse, kar potrebujemo za pouk. S projektorjem in interaktivno tablo to učencem prikažemo. Na travnik nam skoraj ni treba, krave si lahko pogledamo na fotografijah, šumenje vetra in petje ptic lahko poslušamo prek zvočnikov. Olajšano nam je pisanje opisnih ocen, izpisovanje ostalih dokumentov, diplom, potrdil, pohval.

Preko elektronske pošte lahko komuniciramo s starši, z ostalimi učitelji, izmenjujemo mnenja, gradiva, pripravljamo naloge za reševanje preko spleta, predstavljamo svoje delo, dejavnosti, v katerih sodelujejo učenci. Staršem lahko približamo bivanje učencev v šoli v naravi s sprotnim nalaganjem fotografij na spletno stran, s

pisanjem vtisov o dogodkih. Tako lahko vidijo, kaj počnejo njihovi otroci, vidijo zadovoljne izraze na njihovih obrazih.

Izdelamo si arhive in gradiva uporabljamo večkrat. Monotonost učnega lista ali drugega izdelka, ki bo namenjen učencem za uporabo pri pouku, popestrimo z uporabo animacij. Učne liste, predstavitve in miselne vzorce lahko med učno uro spreminjamo in dopolnjujemo glede na predloge učencev.

Lahko se poslužujemo pouka na daljavo, videokonferenčnih dejavnosti, izmenjave mnenj v spletnih učilnicah in forumih. Dokumente lahko s kolegi na daljavo sooblikujemo in hranimo. Pripravljamo naloge, ki jih učenci rešujejo s svojega domačega stola preko spleta in dobimo o njihovem znanju povratno informacijo. Tako učenci snov še doma utrjujejo preko računalnika. Otrokov napredek (ali svoj) spremljamo s pomočjo listovnika. Prednosti je veliko. Tehnologijo, ki nam je na voljo, je namreč potrebno izkoristiti. Kljub naštetim prednostim pa se bojim, da od sebe oddaljujemo tisto, kar nam je bilo nekoč blizu. Naše prijatelje, skupne izkušnje pri odkrivanju, tudi praske, ki smo jih pri tem dobili.

Učitelji v koraku s časom

Računalnik je moj veliki uporabni pomočnik in orodje za olajšanje dela. Ker se mi zdi potrebno vse dobro in uporabno deliti, sem v delo z računalnikom uvajala precej učiteljic ali vzgojiteljic na raznih seminarjih ali tečajih. Večkrat se spomnim izjav udeleženk tečajev, kako je računalnik naredil nekaj po svoje, pa sploh ne vejo, kako: »Jaz nisem nič naredila, kar nekaj se je pojavilo ali izbrisalo!« Porabi se precej energije, da se nekomu dopove, da je on tisti, ki upravlja stroj in da mu on daje ukaze – in ne obratno, saj računalnik naredi samo tisto, kar se mu ukaže. Vseeno se sprašujem, če pri vpeljevanju IKT v vzgojo in izobraževanje ne pretiravamo: ali s tem res koristimo? Res je, moramo v korak s časom, drugače nas bo učitelje povozil čas s svojo tehnologijo. Navdušena sem nad možnostjo uporabe računalnika, svetovnega spleta, projektorja, i-table v učilnici. Tako mi je v vsakem trenutku

omogočen dostop do informacij na spletu. V vsakem trenutku lahko najdem fotografijo, ki je nisem vnaprej pripravila, čeprav bi jo morala, ali pa pokažem učencem predmete, na katere je nanese pogovor nenačrtovano.

Učenci, še posebej starejši, so s svojim znanjem in uporabo IKT prehiteli že precej učiteljev. Vsakič se razveselim, ko ugotovim, da me moji tretješolci še niso prekosili. Še bolj pa sem vesela, ko ugotavljam, da svojemu sinu devetošolcu lahko (zaenkrat še) uspešno omejujem in kontroliram uporabo računalnika. Včasih imam namreč občutek, da računalnik že vse preveč postaja nadomestek nečesa, ne več le pripomoček ali pomočnik, ampak predmet odvisnosti.

E-redovalnica in e-dnevnik

Ker sem učiteljica v prvem triletju, vsako leto pišem opisne ocene. Prvo leto sem opisne ocene pisala na roke v obrazec. Po mojem mnenju bi mi lahko pripadal dopust, da bi lahko v miru napisala ocene šestih predmetov za vseh 26 učencev. Svet je bil takoj lepši, ko smo si začeli pomagati z računalniškim programom za vnos ocen. Odlično! Od tu naprej pa me zaskrbi. Na primer dostopanje staršev v e-redovalnico. V čem vidim problem? Kje je odgovornost otroka, kdaj bo povedal za oceno in kako bo povedal? Te strategije (spretnosti) bo izpustil, saj starši lahko skoraj v vsakem trenutku vidijo, nadzorujejo (ne)dosežke svojega otroka. Je to šola za življenje? Otroku lahko mirno preskoči fazo svoje miselne, psihične priprave za svoj (za)govor. Samo počaka, da pridejo starši domov in nanj se bo vsula ploha vprašanj, očitkov, v primeru slabe ocene, seveda. V primeru dobre pa ravno tako: otrok, ki staršem sam pove za svoj dober dosežek, doživi pristen odziv – veselje in navdušenje. Starši, ki dobro oceno izvejo že vnaprej, so seveda veseli, vendar v tistem trenutku otroka ni zraven. Ne morejo videti prvega izraza veselja in navdušenja na obrazu svojih staršev. Pri nas na šoli zaenkrat starši možnosti dostopa do e-redovalnice še nimajo. Precej učiteljev je proti iz razlogov, ki sem jih navedla. Iskala sem mnenja o e-dostopanju in našla kar

nekaj anket, raziskav. Dognanja govorijo tako v prid dostopanju staršev v e-redovalnico kot proti temu. Zagovarjajo jo učitelji učenci in starši, ravno tako pa so proti njej tudi eni, drugi in tretji. Pri tem se poleg razlogov, ki jih navajam jaz, pojavljajo tudi dodatno delo učiteljev, težave staršev, saj nimajo vsi računalnika, dostopa do spleta, potrebno se je naučiti uporabljati program. Predstavljajmo si, da mama pride na govorilno uro za svojega otroka. Učiteljica je že vnesla ocene v program. Ker je »eko« učiteljica, si redovalnice ni natisnila in skuša mami povedati, kakšne so ocene njenega otroka. Malce je mogoče nerodna pri delu z računalnikom ali pa internet ne deluje, kot bi moral... Namesto, da bi se z mamo pogovarjala o otroku, se trudi z računalnikom. Z mamo se sicer pogovarja, vendar hkrati ves čas skuša odpreti ustrezno stran na računalniku, tako da v bistvu ne govori mami, ampak ekranu. Seveda ji ne uspe, čas, ki ga je mama imela na voljo, pa je tudi minil, saj so starši razporejeni na pet minut in naslednji že trka na vrata. Žal ta primer ni izmišljen. No, pa sem našla dober razlog za e-redovalnico, saj bo lahko mama doma pogledala, česar ji učiteljica ni mogla pokazati.

Na naši šoli e-dnevnika še nimamo, mogoče ga bomo kmalu poskusno začeli uporabljati. Vzporedno bi morali voditi tako običajnega kot elektronskega, računalnike bi potrebovali v vseh učilnicah, ravno tako dostop do spleta, kar pa je pri nas še nerealno.

Elektronski nadzor

Bolj problematično kot to pa se mi zdi nekaj drugega. Starši v vsakem trenutku vejo, ali je njihov otrok v šoli ali ne. Seveda, saj je s stališča vzgojitelja (tako starša kot učitelja) to tudi prav, otrok mora biti prisoten pri pouku. A vseeno: mar ni bil vsak kdaj v stiski ali pa samo iz gole radovednosti preizkušal, kako izgleda izostajanje od pouka? Kdo od nas, ki smo sedaj odrasli, zrel in pametni, ni iskal svojih poti skozi življenje tudi malo drugače, ne čisto po predpisih? Mar ni to del šole za življenje, v katerem se je še kako treba znajti?

Danes smo starši lahko ves čas nadzorovali življenja svojih otrok. Tako kot v reklamah za prenosni telefon, ki ga mamica kupi svojemu otroku zato, da bo lahko vsak trenutek vedela, kje je. Ja, halo, mamica, mar res moraš to vedeti vsak trenutek? Mar otrok nima pravice do življenja brez stalne kontrole?

Sama sem bila nekaj časa z učiteljico dodatne strokovne pomoči dogovorjena, da me sproti obvešča o dogajanju z mojo hčerko. Zgodilo se je, da hčerka nekega jutra ni prišla k njuni uri. O tem me je učiteljica dobronamerno takoj obvestila, saj jo je zanimalo, če je zbolela. Moja šestošolka je zjutraj odšla od doma čila in zdrava. Od tistega trenutka dalje sem razmišljala le še, kje je, kaj se ji je zgodilo, ali je sploh prišla v šolo. Zelo težko sem se zbrala za pouk in svoje delo. Ves čas sem razmišljala samo o razlogih za zamudo in kako jo bom v trenutku, ko pride domov, napadla v vprašanji, pridigo. Seveda sem to tudi naredila. Kaj sem izvedela? Hčerka je klepetala v garderobi s sošolko in pozabila, da mora k učiteljici. Zaradi takih dogodkov raje vidim, da vsega ne izvem v prvem trenutku. Če gre za nujne primere, je seveda pomembno in nujno obvestiti starše takoj. Drugače pa morajo imeti otroci priložnost, da sami odgovarjajo za svoja dejanja! S takim nadzorom jim to odgovornost jemljemo. Življenje bo od njih kar naenkrat zahtevalo, naj se postavijo na svoje noge, naj bodo odgovorni sami zase. Kako? Saj ne znajo, če jim tega ni bilo nikoli treba. Namesto, da bi splavali lepo počasi v plitvini, bodo takoj vrženi v globoko vodo.

Zaključek

Kljub naštetim slabostim prinaša raba računalnika veliko prednosti. Je zelo uporaben, koristen pripomoček, brez katerega si dela učitelja ne znam predstavljati. Vsekakor ga uporabljajmo in si z njim pomagajmo, olajšajmo si delo, skrajšajmo razdalje, vendar z veliko in zdravo mero razuma in smisla za socialne vrednote. Ne dovolimo si, da bi jih zaradi informatizacije razvrednotili.

Literatura

- Toman, T., Jereb, E. (2002). *Uporaba elektronske redovalnice v izobraževanju*. Organizacija, letnik 35/8, okt. 2002, 10. 6. 2012 dostopno preko: <http://lopes1.fov.uni-mb.si/is2002/toman.pdf>
- Mestnik A., Mestnik Š., Klosternek L. (2009). *Elektronska redovalnica – da ali ne?* 10. 6. 2012 dostopno preko: http://mladiraziskovalci.scv.si/admin/file/oddane_naloge/1034_378730_8_elektronska.pdf
- Čertič, Ž. (2008). *Pogled v redovalnico prek spleta*. 10. 6. 2012 dostopno preko: <http://www.monitor.si/clanek/pogled-v-redovalnico-prek-spleta/>
- Pirc Musar, N. (2011). *Odločbe in mnenja - Varstvo osebnih podatkov, e-dnevnik in e-redovalnica*. 10. 6. 2012 dostopno preko: https://www.ip-rs.si/varstvo-osebni-podatkov/iskalnik-po-odlocbah-in-mnenjih/odlocbe-in-mnenja-varstvo-osebni-podatkov/?tx_jzvopdecisions_pi1%5BshowUid%5D=2099&cHash=a5bd0752dac4ced1bf58b634153c7dc7
- Štraus, M. (2004). *Mednarodna primerjalna analiza uporabe informacijskih tehnologij v šoli*. 10. 6. 2012 dostopno preko: http://193.2.222.157/UserFilesUpload/file/raziskovalna_dejavnost/SITES/m2/sitesm2.pdf
- Tišler, T. et al. (2006). *Vodenje za spodbujanje informacijsko-komunikacijske tehnologije na šolah*. Šola za ravnatelje. 10. 6. 2012 dostopno preko: <http://www.solazaravnatelje.si/ISBN/961-6637-04-5.pdf>